

Pregledni naučni rad

Pišu:

Akademik prof. dr Miodrag N. SIMOVIĆ, sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, redovni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, redovni član Evropske akademije nauka i umjetnosti i inostrani član Ruske akademije prirodnih nauka

Prof. dr Vladimir M. SIMOVIĆ, tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine i vanredni profesor Fakulteta za bezbjednost i zaštitu Nezavisnog univerziteta u Banjoj Luci i Fakulteta pravnih nauka Univerziteta „Vitez“ u Vitezu

---

SARADNJA BOSNE I HERCEGOVINE SA MĐUNARODNIM KRIVIČNIM SUDOM

Sažetak

U tekstu se analiziraju značenjska polja saradnje Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim krivičnim sudom: Međunarodni krivični sud uopšteno, Rimski statut i primjena Rimskog statuta u Bosni i Hercegovini. Autori teksta istražuju sadržinu Zakona o primjeni Rimskog statuta i saradnji BiH sa Međunarodnim krivičnim sudom, te tragaju za odgovorom na pitanje da li je i u kojoj mjeri ovaj zakon u funkciji postizanja normativnog balansa između zahtjeva krivičnog postupka koji se vodi pred sudom osnovanim Rimskim statutom i nužnih ograničenja u saradnji s tim sudom koja proističu iz prava suverenosti BiH. Na kraju rada iznose se zaključci do kojih su autori došli tokom svoje analize. Jedan od zaključaka jeste da je usvajanjem Rimskog statuta i na nacionalnom i na međunarodnom nivou načelno, moralno i pravno utvrđena zabrana određenih ponašanja (zločina) i jasno profilisana krivica za njih, kao i komplementarno djelovanje nacionalnih zakonodavstava i sudova i Međunarodnog krivičnog suda. S obzirom na to da je nadležnost Međunarodnog krivičnog suda supsidijarnog karaktera, te da nacionalno pravosuđe ima prednost u vođenju postupka za krivična djela za koja je nadležan taj sud, tek ukoliko postoji neki od razloga izričito predviđenih Rimskim statutom - postupak se vodi pred Međunarodnim krivičnim sudom.

Ključne riječi: Međunarodni krivični sud, Rimski statut, Bosna i Hercegovina, Skupština država članica, Savjet bezbjednosti UN.

1. Uvod

Zločini, sukobi i ratovi koji su se dogodili i u novije vrijeme ostavili su strahovite posljedice. Neki od njih ostali su nekažnjeni. Razlog nekažnjavanja je bila i nemogućnost pronalaska počinioca, odnosno neadekvatnost pravnih sistema koji su nadležni za kažnjavanje, ali često je to i nevoljnost onih koju imaju vlast i moć da procesuiraju takva djela. Međutim, svijest i ljudska spoznaja napreduju, a paralelno tome i nastojanja prema ostvarenju univerzalne pravde. Ideja međunarodnog suda koji bi bio nadležan u krivičnim predmetima koji imaju univerzalni značaj vuče svoje korijene od prvih razmišljanja o međunarodnom pravu, ali se tek od pedesetih godina dvadesetog vijeka, nakon Drugog svjetskog rata i svega onoga što je ta kaktizma ostavila u naslijeđe, ozbiljnije razmišlja o njegovoj uspostavi.

Ujedinjene nacije, su sa ciljem uspostave globalnog mira i pravde, vodile ozbiljne rasprave o ustroju i nadležnosti jednog zajedničkog suda čija bi zadaća bila kažnjavanje budućih zločina. Razdoblje Hladnog rata umanjuje izgleda za njegovu realizaciju. To je bio period razvoja međunarodnih odnosa poslije Drugog svjetskog rata, koji je označio krajnju zaoštrenost u odnosima između velikih sila. U njegovoj osnovi stajali su suprotstavljeni odnosi između SAD i Sovjetskog Saveza, kao i uspostavljanje socijalističkog poretka u istočnoj Evropi. Stalno je postojala opasnost od izbijanja novog rata svjetskih razmjera. Kraj epohe Hladnog rata otvara novu nadu ka uspostavi stalnog međunarodnog krivičnog suda, u društvu koje više nije, uslovno rečeno, podijeljeno ideologijama.

Veliki sukob u bivšoj Jugoslaviji, te užasi, prije svega, u Ruandi, Sijera Leone i Kambodži, ponovno ujedinjuju međunarodnu zajednicu sa željom i zahtjevom da se pronađu i kazne počinioci počinjenih zločina. Uporedno sa uspostavom dva *ad hoc* suda (Haški tribunal i Tribunal za Ruandu), pripremaju se tekstovi, prijedlozi i rezolucije namijenjeni novoj instituciji koja bi se kao predstavnik pravde svih upustila u borbu s vjetrenjačama, simbolima država i njihovih suverenosti. Da obnove inicijative dolazi 1990. i 1992. godine, a Generalnoj skupštini podnosi se nacrt statuta 1993. godine, koji je revidiran 1994. godine. Generalna skupština UN nakon toga osniva *ad hoc* komitet koji 1995. godine zaključuje da se nastavi sa radom na statutu i priprema diplomatska konferencija i usvajanje konačne verzije statuta.

2. Međunarodni krivični sud

Na Diplomatskoj konferenciji održanoj u Rimu pod pokroviteljstvom Ujedinjenih nacija u julu 1998. godine usvojen je Statut Međunarodnog krivičnog suda (*International Criminal Court, ICC*)¹. Pošto je 11. aprila 2002.

¹ Rome Statute of the International Criminal Court, adopted by the United Nations Diplomatic Conference of Plenipotentiaries on the Establishment of an International Criminal Court on 17 July 1998, U.N. Doc. A/CONF.183/9 (1998), 37 I.L.M. 999 (1998), <http://www.un.org/icc>.

godine 66 zemalja članica (od 139 zemalja potpisnica) deponovalo instrumente ratifikacije, Statut ICC stupio je na snagu 1. jula 2002. godine.

Usvajanjem Rimskog statuta ICC prvi put je ustanovljen međunarodni sud koji bi trebalo da bude univerzalan i nadležan za najteže zločine predviđene međunarodnim pravom, bez obzira na to o kome je riječ. Najveća grupa zemalja na Konferenciji u Rimu sastojala se uglavnom od tzv. srednjih sila i zemalja u razvoju (toj grupi naknadno se pridružilo i Ujedinjeno Kraljevstvo) koje su težile ustanovljenju snažnog i nezavisnog suda. Drugu značajnu grupu činile su stalne članice Savjeta bezbjednosti (osim Ujedinjenog Kraljevstva), čiji se interes ogledao u zahtjevima da se isključi nuklearno naoružanje s liste zabranjenog oružja, odlučnom ulogom Savjeta bezbjednosti nasuprot ICC, te ograničenim mogućnostima ICC. Bilo je svakako i drugih posebnih prijedloga, kao što je npr. zahtjev da se uvrsti terorizam i promet drogom u zabranjene aktivnosti, što su najviše podržavale karipske zemlje, ali i Turska, Šri Lanka i dr. Bitno je spomenuti i veliku ulogu nevladinih organizacija, čija je predanost znatno doprinijela radu na donošenju Rimskog statuta, posebno imajući na umu njihove napore da se ustanovi snažan sud, nezavisna institucija tužioca, te nadležnosti nad unutrašnjim ratnim sukobima.

Naposlijetku, prisutne su bile i one države koje su se protivile uspostavi takvog suda, zbog odbijanja da se izlože međunarodnom krivičnom progno. Zaključno prisustvovalo je 160 država, 33 međudržavne organizacije i koalicija od 236 nevladinih organizacija.

Ishod te borbe gotovo je nemoguće prognozirati, ali slika budućnosti biće jasnija ukoliko se oslikaju izgledi koje ICC ima, odnosno opseg djelovanja koji ga ograničava, sredstva s kojima raspolaže, uticaj koji poprima i podrška koju uživa.

ICC je nadležan za vođenje krivičnog postupka u vezi sa sljedećim međunarodnim krivičnim delima: krivičnim djelom genocida, krivičnim djelima protiv čovječnosti, ratnim zločinima i krivičnim djelom agresije (kada se ustanove elementi krivičnog djela agresije i uslovi nadležnosti). ICC je nadležan za navedena djela u slučaju kada je neko od tih krivičnih djela učinjeno na teritoriji neke od zemalja koje su prihvatile Statut ili je djelo učinjeno od strane njihovog državljanina. U slučaju da je riječ o zemlji koja nije prihvatila Statut, moguće je da ona svojom izjavom prihvati nadležnost ICC samo za konkretan slučaj. ICC može biti nadležan i u odnosu na slučaj kada krivično djelo tužiocu prijavi Savjet bezbjednosti postupajući na osnovu odredaba glave VII Povelje UN.

Sud je sastavljen od 18 sudija s tim što na prijedlog Predsjedništva Skupština država članica (*Assembly of State Parties*) ICC taj broj može povećati. Žalbeno odjeljenje sastoji se od predsjednika i još četiri sudije. Sudeće i vijeće za prethodni postupak imaju najmanje šest članova (jedan sudija se po potrebi dodaje jednom ili drugom vijeću), a u ovim vijećima pretežniji je broj sudija koji imaju iskustva u krivičnom pravu. To za posljedicu ima da u žalbenom vijeću sjedi veći broj sudija koji imaju iskustva u međunarodnom pravu.

Statutom su određeni kriterijumi za izbor sudija (eminentnost u struci i dr.). Predviđen je dosta složen postupak izbora sudija sa dvije liste od koje jednu čine stručnjaci iz oblasti krivičnog prava, a drugu oni iz oblasti međunarodnog prava (prije svega, međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava), s tim što se bira nešto veći broj sudija koji imaju iskustvo u oblasti krivičnog prava. Svaka država članica može da predloži kandidate za sudiju, a izbor se vrši tajnim glasanjem na sjednici Skupštine država članica. Sudije moraju biti državljani različitih zemalja, tj. dvoje sudija ne mogu biti državljani iste zemlje.

Statut pravi razliku između službenih i radnih jezika ICC. Službeni jezici su arapski, engleski, francuski, kineski, ruski i španski. Na njima se objavljuju presude ICC, kao i druge bitne odluke koje donosi ICC. Radni jezici suda su engleski i francuski. Izuzetno, uz odobrenje ICC, može se na zahtjev stranke u postupku odobriti da ta stranka koristi neki drugi jezik

Rimski statut predviđa Skupštinu država članica ICC, tj. onih zemalja koje su prihvatile Statut. Svaka država ima po jednog predstavnika u Skupštini, odnosno jedan glas prilikom odlučivanja. Skupština ima više važnih nadležnosti od kojih posebno treba istaći to da je ona nadležna i za izmjene i dopune Statuta, odnosno ima ulogu koju u nacionalnim pravnim sistemima ima zakonodavno tijelo.

ICC primjenjuje odredbe Statuta, Elemente krivičnih djela (u kojima se djela iz nadležnosti Suda detaljno, ali ipak samo primjerično, opisuju), Pravilnik o postupku i dokazima, a primjereno i međunarodne ugovore, načela i pravila međunarodnog prava, te opšta pravna načela.

Tužilac pokreće postupak na poticaj neke države članice, Savjeta bezbjednosti UN ili po vlastitoj inicijativi. Prije pokretanja postupka pred ICC, tužilac obavještava državu u čijoj jurisdikciji je krivično djelo i daje joj priliku da sama provede postupak. ICC ne provodi postupak ako je predmet već bio ili je u postupku pred nacionalnim (domaćim) sudom, ako je predmet već presuđen ili ako djelo nije takve težine da bi se njime bavio ICC. S druge strane, provešće postupak ako domaći sud neće ili ne može postupak provesti ili ga ne provodi po poznatim pravnim standardima. Tokom cijelog postupka države su dužne saradivati sa ICC - u suprotnom, ICC obavještava Skupštinu država članica, odnosno Savjet bezbjednosti UN.

U istrazi tužilac prikuplja sve potrebne dokaze, ispituje osobe i preduzima potrebne radnje radi prikupljanja i zaštite dokaza. Najznačajnije odluke, poput hapšenja i pritvora, izdavanja poziva i naloga, donošenja odluka vezanih za nacionalnu sigurnost država i sl. - donosi na njegov prijedlog predraspravno vijeće. Na početku rasprave pred raspravnim vijećem okrivljenom se čita optužnica i upućuje pitanje osjeća li se krivim. Teret je dokaza na tužiocu i presumira se okrivljenikova nevinost.

Tokom postupka okrivljeni ima prava sukladna suvremenim standardima postavljenima međunarodnim pravom i pravima demokratskih država. Dokazni postupak ustrojen je po uzoru na akuzatorni postupak angloameričkog tipa - najprije se izvode dokazi optužbe, a zatim dokazi odbrane.

Okrivljeni može biti osuđen na kaznu zatvora do 30 godina, a u posebno teškim slučajevima i na doživotni zatvor, može mu biti izrečena i novčana kazna, oduzeta korist koju je ostvario krivičnim djelom, a žrtvi dosuđena naknada štete. Pravni lijekovi protiv presude su žalba i revizija, a o njima odlučuje žalbeno vijeće ICC.

3. Rimski statut

Prvi dio Rimskog statuta sadrži odredbe koje se odnose na organizaciona pitanja. On uređuje uspostavljanje ICC, i to tako da se taj sud uspostavlja kao stalni organ. ICC je nezavisna međunarodna organizacija. U skladu s članom 2 Rimskog statuta, odnos s Ujedinjenim nacijama je ureden sporazumom kojeg je odobrila Skupština država stranaka u septembru 2002. godine, a kojeg je obavezan zaključiti predsjednik ICC kao njegov predstavnik. Ovaj dio, takode, propisuje da je sjedište ICC u Hagu (Den Haag), Holandija, ali da sjedište može da bude i na drugom mjestu ukoliko se pokaže potrebnim.

Drugim dijelom se reguliše problematika nadležnosti ICC, dopuštenosti pokretanja i vođenja krivičnog postupka, kao i pravo koje se primjenjuje. Jurisdikcija ICC je inicijalno ograničena na najteže zločine koji se tiču cijele međunarodne zajednice: genocid, zločin protiv čovječnosti i ratni zločin. ICC je nadležan samo za pomenute zločine ukoliko su oni učinjeni nakon što je Statut stupio na snagu, drugim riječima 1. jula 2002. godine. Slučajeve pred ICC mogu da pokrenu Savjet bezbjednosti, država stranka ili *ex officio* tužilac, djelujući po informacijama dobijenim od žrtava ili nevladinih organizacija.

Kada slučaj podnese Idržava članice ili tužilac *ex officio*, ICC može vršiti nadležnost samo u slučajevima kada je država na čijoj je teritoriji učinjen zločin ili država čiji je državljanin optužen da je učinio zločin, ratifikovala Statut ili je putem deklaracije prihvatila nadležnost ICC. Bez sumnje, jedan od osnovnih principa na kojima počiva Rimski statut jeste da on dopunjava nacionalne jurisdikcije i da ICC može vršiti nadležnost samo ukoliko države koje su u pitanju nisu u mogućnosti ili ne žele da procesuiraju učinioce zločina koje potpadaju pod jurisdikciju ICC.

Treći dio odnosi se na generalne ili opšte principe krivičnog prava ustanovljava individualnu odgovornost, dok krivičnu odgovornost država i pravnih entiteta (npr. asocijacija, kompanija) isključuje iz domena nadležno ICC. Takode, jasno treba naglasiti da je sudska nadležnost striktno vezana za lica starija od 18 godina u vrijeme izvršenja zločina. Pozicija šefa države ili šef vlade ili bilo koja druga zvanična pozicija, ne sprječava ICC da vrši jurisdikciju nad tim licem. Statut, takode, pretpostavlja i komandnu odgovornost za vojne šefove ili civilne zapovjednike za zločine koji su učinili njihovi potčinjeni, ukoliko su oni znali za njih, ali nisu preduzeli potrebne mjere kako bi ti zločini bili spriječeni.

Četvrti dio se odnosi na sastav ICC i sudsku upravu. Organi suda su: (a)

Predsjedništvo, koje se sastoji od predsjednika i prvog i drugog potpredsjednika, (b) Žalbeni odjel, Raspravni odjel i Predraspravni odjel, (c) Kancelarija tužioca i (d) Sekretarijat. Radni jezici ICC su engleski i francuski. Službeni jezici su engleski, arapski, kineski, španski, francuski i ruski. Prema članu 36 Rimskog statuta, ICC ima 18 sudija koji će predstavljati najveće svjetske pravne sisteme, a vodiće se računa i o ravnomjernoj geografskoj zastupljenosti. ICC će imati jednog predsjedavajućeg sudiju, a jedno sudsko vijeće od troje sudija biće zaduženo za potvrđivanje optužnica i predsudske procedure. Ostala tri sudska vijeća imaju po troje sudija i jedno žalbeno vijeće koje će se sastojati od pet sudija. Da bi se održala distanca između sudskih i apelacionih vijeća, član 39 Statuta zabranjuje rotacije između sudskih i žalbenog vijeća. Članom 40 osigurana je detaljnija garancija nezavisnosti sudskih vijeća.

Peti dio sadrži pravila o istrazi i krivičnom gonjenju. Pokretanje istrage je isključivo u nadležnosti tužioca, a pod kontrolom predraspravnog vijeća sastavljenog od jednog ili trojice sudija, zavisno od pojedinog slučaja.

Šesti dio se odnosi na samo suđenje. Suđenje se neće održati u odsustvu optuženog, jer sudski postupci koji se vode *in absentia* nisu dozvoljeni pred ICC. Optuženi ima pravo na besplatnog branioca, ukoliko ga sam ne može plaćati, a žrtve imaju pravo da daju izjavu, kao i pravo da ih zastupa advokat.

U sedmom dijelu se govori o primjenljivim kaznama. S obzirom na to da je smrtna kazna izostavljena, najteža kazna koja se nekome može dosuditi jeste osuda na doživotni zatvor. ICC može, uz zatvorsku kaznu, dosuditi i određenu novčanu kaznu, kao i oduzimanje prihoda, imovine ili sredstava koja su direktno i indirektno ostvarena putem izvršenog krivičnog djela.

Osmi dio sadrži pravila koja se odnose na mogućnost ulaganja pravnih lijekova (pravo na žalbu i reviziju). Žalba i revizija se upućuju žalbenom vijeću koje se sastoji od pet sudija.

Deveti dio Rimskog statuta odnosi se na pitanja međunarodne saradnje i pravne pomoći. Obaveza je država članica da u potpunosti saraduju sa ICC, naročito kada se radi o izručivanju lica protiv kojih je ICC pokrenuo krivično gonjenje ili o traženju dokaznog materijala.

Cijeli jedan dio Rimskog statuta posvećen je dakle upravo međunarodnoj saradnji i pomoći (dio 9 - čl. 86-102), što je samo još jedna u nizu potvrda da bez te saradnje nema ni mogućnosti njegovog funkcionisanja, a time ni uspješne borbe protiv krivičnih djela iz osnovne stvarne nadležnosti ICC. Prema ovim odredbama, države članice su, u skladu sa odredbama Statuta, dužne da u potpunosti saraduju sa ICC, i to kako u fazi istrage tako i u daljem toku postupka koji se vodi protiv lica koja se terete za izvršenje krivičnih djela iz njegove nadležnosti. U cilju praktične realizacije te obaveze, ICC je ovlašten da zahtijeva saradnju država članica. Zahtjev se prosljeđuje diplomatskim putem ili na drugi odgovarajući način koji je država članica predvidjela ratifikacijom, prihvatanjem, odnosno izjavljivanjem saglasnosti na dokument o osnivanju ICC i na Statut ICC. Država kojoj je zahtjev upućen

držaće sam zahtjev i druga prapratna dokumenta u strogoj tajnosti, izuzev u slučaju kada je objelodanjivanje postojanja ovog zahtjeva neophodno radi postupanja po zahtjevu.

Uz ovo, tu je i odredba prema kojoj sud može da pozove na saradnju bilo koju državu koja nije članica međunarodnog dokumenta kojim je osnovan ovaj sud, da ICC u smislu odredaba ovog dijela Statuta pruži pravnu pomoć na bazi sporazuma samo za ovu svrhu (*ad hoc* sporazum), kakvog drugog sporazuma sa tom državom ili da mu izađe u susret po nekom drugom ugovornom osnovu. U slučaju da država, koja nije članica pomenutog međunarodnog dokumenta, zaključi *ad hoc* sporazum ili se na drugi način ugovorno obaveže na saradnju sa ICC, a potom ne postupi u skladu sa ugovorom preuzetom obavezom - ICC će o tome obavijestiti Skupštinu država članica ili Savjet bezbjednosti, ukoliko je ovo tijelo iniciralo vođenje postupka pred ICC. Slično ovom, ICC se može obratiti za pomoć bilo kojoj međunarodnoj organizaciji u smislu pribavljanja informacije ili dokumenta, s tim da zahtjev koji upućuje ICC mora biti u skladu sa djelatnošću i mandatom te organizacije. Ukoliko država članica odbije da postupi po zahtjevu za saradnju koju joj je uputio ICC, i to učini protivno odredbama Statuta, te na taj način onemogućući ovaj sud u obavljanju poslova iz njegove nadležnosti, on o tome treba da se izjasni, a nakon toga predmet prosljeđuje Skupštini država članica, odnosno Savjetu bezbjednosti, ako je u konkretnom predmetu postupao po nalogu Savjeta bezbjednosti.

Dalje, u cilju obezbjeđenja praktične realizacije ovako predviđene saradnje, obaveza je država članica da u svojim nacionalnim zakonodavstvima predvide i normativno regulišu sve oblike saradnje sa ICC opisane u ovom dijelu Statuta. Uz izneseno, ovdje su precizirani i pojedini oblici saradnje (slučaj npr. sa izručenjem traženih lica ICC, zahtjevom za hapšenje i izručenje, privremenim hapšenjem u hitnim slučajevima) ili su precizirani i mogući oblici tzv. druge saradnje. Posmatrano u ovom kontekstu, države članice će, u skladu sa odredbama ovog dijela Statuta i rješenjima nacionalnih zakonodavstava, postupati u skladu sa zahtjevom ICC za pružanje pravne pomoći u fazi istrage, prethodnog postupka i suđenja, i to u:

- identifikaciji lica, utvrđivanju njihovih boravišta i određivanju lokacija na kojima se traže određeni predmeti;
- izvođenju dokaza, uključujući uzimanje izjava svjedoka pod zakletvom;
- pronalaženju dokaza, uključujući pribavljanje nalaza vještaka i drugih izvještaja neophodnih ICC;
- ispitivanju bilo kog lica protiv koga se vodi istraga ili kome se sudi;
- pripremanju dokumentacije, uključujući i sudsku dokumentaciju;
- stvaranju pretpostavki za dobrovoljno svjedočenje ili vještačenje pred ICC;
- privremenom transferu lica;
- pretraživanju terena, uključujući iskopavanje i pregledanje grobnica;
- obavljanju pretresa i oduzimanju predmeta;
- pribavljanju izvještaja i dokumenata, uključujući i zvanične izvještaje i

dokumenta;

- zaštititi oštećenih i svjedoka, kao i čuvanje dokaza;
- pronalaženju, ulaženju u trag, zamrzavanju i oduzimanju prihoda, imovine i dobara, te predmeta kojima je krivično djelo izvršeno, pri čemu se ne smiju ugroziti prava savjesnog trećeg lica;
- bilo kom drugom obliku pomoći koji nije zabranjen zakonom države od koje se pomoć traži, a od koje se očekuje da pomogne ICC u istrazi i daljem postupku povodom krivičnih djela iz nadležnosti ICC.

U nizu drugih osobenosti ovog dijela Statuta posebnu pažnju zaslužuju sljedeće:

- prvo, u slučaju kada bi trenutno postupanje po zahtjevu ometalo istragu ili krivični postupak koji je u toku, a koji se vode po predmetu različitom od onog na koji se zahtjev odnosi, država može da odloži postupanje po zahtjevu na onoliko vremena koliko se dogovori sa ICC, s tim da odlaganje ne može biti duže nego što je neophodno da se sprovede potrebna istraga ili krivični postupak u toj državi;

- drugo, zahtjev za pružanje tzv. drugih oblika pomoći takođe mora biti sačinjen u pisanoj formi, a u hitnim slučajevima zahtjev se može podnijeti bilo kojim sredstvom podobnim da omogući dostavljanje sadržaja u pisanoj formi, pod uslovima da zahtjev bude potvrđen na način predviđen odgovarajućom odredbom Statuta;

- treće, po zahtjevu Suda, države članice će se konsultovati sa Sudom, uopšteno ili vezano za određeno pitanje, uzimajući u obzir sve uslove koje predviđa njihovo nacionalno zakonodavstvo i u toku konsultacija država članice će ukazati Sudu na specifične zahtjeve nacionalnog zakonodavstva;

- četvrto, ICC ne može da nastavi sa sprovođenjem zahtjeva za izručenje ili pomoć koja bi zahtijevala od države da postupa protivno svojim obavezama po međunarodnom pravu, a vezano za državni ili diplomatski imunitet lica ili vlasništva treće države, osim ako ICC prethodno ne dobije pristanak na saradnju te treće države o ukidanju imuniteta;

- peto, po zahtjevima za pomoć će biti postupljeno u skladu sa odgovarajućom procedurom prema zakonu države od koje se pomoć traži, osim ako to nije zabranjeno zakonom, na način preciziran zahtjevom, uključujući promjenu svakog postupka, preciziranog u tom zahtjevu ili omogućavanje licu preciziranom u zahtjevu da bude prisutno prilikom pružanja tražene pomoći i pri sprovođenju postupka;

- šesto, uobičajene troškove postupanja po zahtjevu na teritoriji države od koje se pomoć zahtijeva snosi ta država. Izuzetak su određeni troškovi koje snosi ICC i koji su izričito precizirani samim Statutom (troškovi vezani za putovanje i bezbjednost svjedoka i vještaka ili transfera lica u pritvoru; troškovi prevođenja, tumačenja i prepisa; putni troškovi i dnevnice sudija, tužioca, zamjenika tužioca, sekretara, zamjenika sekretara i osoblja bilo kog sudskog organa; troškovi vještačenja koje zahtijeva ICC; troškovi vezani za transport osobe koju država koja to lice drži u pritvoru predaje ICC; bilo kakvi izuzetni troškovi koji nastanu povodom postupanja po zamolnici);

- sedmo, odredbe Statuta o saradnji sa ICC se po potrebi primjenjuju na zahtjeve od država članica koje one upute ICC. U tom slučaju, ICC snosi uobičajene troškove izvršenja;

- osmo, licu koje je izručeno ICC prema ovom statutu neće se suditi, niti će se kažnjavati ili držati u pritvoru zbog bilo kog dijela izvršenog prije izručenja, osim zbog onog djela koji je u osnovi bića krivičnog djela zbog koga je to lice izručeno ICC.

Deseti dio Statuta govori o izvršenju kazni i mjera oduzimanja imovine i osigurava da se zatvorske kazne izdržavaju u državi koju ICC odabere sa popisa država koje su izrazile svoju spremnost da prihvate osuđenike.

U jedanaestom dijelu Rimskog statuta govori se o Skupštini država stranaka, koju čini po jedan predstavnik iz svake države članice. Svaki predstavnik nosiće jedan glas, a odluke će donositi ili konsenzusom ili nekom vrstom većinskog glasanja.

Dvanaesti dio se odnosi na finansiranje i utvrđuje da se troškovi ICC finansiraju iz obaveznih novčanih doprinosa država stranaka i, zavisno od toga da li će to Skupština odobriti, iz finansijskih sredstava koja obezbijede Ujedinjene nacije, naročito kada se radi o troškovima koji nastaju kada Savjet bezbjednosti uputi neki slučaj ICC.

Trinaesti dio Rimskog statuta sadrži završne odredbe. Nakon isteka sedam godina od stupanja na snagu ovog statuta, tj. 2009. godine, svaka država stranka može da predloži njegove izmjene. Statut ne trpi nikakve uslove.

BiH je ratifikovala Rimski statut odlukom Predsjedništva BiH od 5. februara 2002. godine, nakon što je prethodno dobijena saglasnost Parlamentarne skupštine BiH.³

4. Primjena Rimskog statuta ICC u BiH i saradnja BiH sa ICC

Nakon što je BiH ratifikovala Rimski statut, nastala je obaveza usklađivanja bh. zakonodavstva s tim statutom. Nakon više od sedam godina od njegove ratifikacije, Parlamentarna skupština BiH je na 61. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 30. septembra 2009. i na 37. sjednici Doma naroda, održanoj 19. oktobra 2009. godine, usvojila Zakon o primjeni Rimskog statuta ICC i saradnji s ICC.³ Ovo je zakon za provođenje Rimskog statuta koji su donijele i druge države članice Rimskog statuta.

4.1. Opšte odredbe (čl. 1-8)

Članom 1 regulišu se postupci nadležnih organa u BiH u primjeni Rimskog statuta, pitanje saradnje i pružanja pravne pomoći ICC, kao i poseb-

³ Odluka o ratifikaciji i tekst Rimskog statuta objavljeni su u „Službenom glasniku BiH“ broj 2/02 - Međunarodni ugovori.

³ „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 84/09.

nasti postupka za krivična djela genocida⁴, zločina protiv čovječnosti⁵, ratnih zločina⁶ i agresije, kao i krivičnih djela protiv čovječnosti i drugih vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom koja su propisana u Krivičnom zakonu BiH.⁷

Član 2 sadrži značenje izraza, i to zločina genocida, zločina protiv čovječnosti, ratnih zločina i zločina agresije, onako kako ih određuje član 5 Rimskog statuta. Rimski statut predstavlja međunarodni ugovor kojim je stvoren ICC. Tužilac obavlja funkciju gonjenja u skladu sa Statutom i Pravilnikom o postupku i dokazima: sprovodi istragu, sastavlja i zastupa optužnicu na glavnom pretresu, podnosi pravne lijekove i obavlja ostale potrebne poslove.

Izraz „zastupnik“ podrazumijeva zastupnika BiH pred ICC, kojeg svojom odlukom imenuje Savjet ministara BiH. Nadležno za saradnju sa ICC je Ministarstvo pravde BiH. Svi zahtjevi i odluke ICC dostavljaju se Ministarstvu pravde BiH. Zahtjeve koji se odnose na krivična djela u nadležnosti ICC Ministarstvo pravde BiH dostavlja nadležnom državnom organu (Sudu BiH i Tužilaštvu BiH ili nekom drugom u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku BiH) koji postupka prema Zakonu o primjeni Rimskog statuta. Ministarstvo pravde BiH prosljeđuje zahtjev drugom državnom organu ako je predmet njegova isključiva nadležnost ili ako će lakše obaviti te poslove.

Zakonom je predviđeno da državni organi postupaju hitno, i bez odlaganja i o tome obavještavaju Ministarstvo pravde BiH. BiH može da zastupa pred ICC lice s kvalifikacijama koje su potrebne za zastupanje pred domaćim sudovima. Ono treba da posjeduje i dodatna stručna znanja i iskustva koja propisuje ministar pravde BiH. Zastupnika BiH imenuje Savjet ministara BiH, i to nakon provedenog javnog poziva za prijavu zainteresovanih kandidata. Komunikacija s ICC odvija se posredstvom Ministarstva pravde BiH na jednom od službenih jezika BiH (srpski, bosanski i hrvatski) ili ICC (arapski, kineski, engleski, francuski, ruski i španski). Komunikacija se odvija u skladu s članom 87 Rimskog statuta koji detaljnije pojašnjava pitanje komunikacije. Zakon o primjeni Rimskog statuta predviđa da u slučaju hitnosti i opravdanosti komunikacija može da se odvija i mimo Ministarstva pravde BiH. U pogledu određenih pitanja komunikacija može da se ostvariti i preko Međunarodne organizacije kriminalističke policije (Interpola) ili neke druge regionalne organizacije ako to nije suprotno zakonu i svrsi postupanja, o čemu se hitno obavještava Ministarstvo pravde BiH.

U poslovima saradnje s ICC primjenjuju se Zakon o krivičnom postupku BiH, Krivični zakon BiH i drugi zakoni BiH koji uređuju ovu oblast. Tumačenje i primjena zakona i drugih propisa BiH odvija se u skladu sa pravnim poretom BiH, koji odgovara ciljevima i smislu Rimskog statuta. Član 7 Za-

⁴ Član 6 Rimskog statuta.

⁵ Član 7 Rimskog statuta.

⁶ Član 8 Rimskog statuta.

⁷ U čl. 6, 7 i 8 Rimskog statuta navode se detaljno djela koje pripadaju pod krivična djela u nadležnosti ICC.

kona o primjeni Rimskog statuta ne predviđa zaštitu imuniteta i povlastica u postupku za krivična djela koja su u nadležnosti ICC. U odnosu na zaštitu svjedoka i drugih lica, Zakon o primjeni Rimskog statuta predviđa primjenu (u postupku saradnje) propisa BiH.

4.2. Krivično gonjenje u BiH (čl. 9-12)

Kada su u pitanju krivična djela koja su u nadležnosti ICC, nadležni za postupanje u BiH su Tužilaštvo BiH i Sud BiH. Krivični postupak protiv učinilaca pomenutih krivičnih djela preuzima ICC ako: (1) država nije sposobna da valjano sprovede istragu ili krivični postupak; (2) ako je odluka donesena kao posljedica nezainteresovanosti ili nesposobnosti države da vodi postupak; (3) ako je određenom licu koje se u predmetu pred ICC pojavljuje kao okrivljeno, već bilo suđeno za to krivično djelo, a na koju presudu je uložena žalba, pri čemu se suđenje nije smjelo dozvoliti⁶; (4) ako je došlo do neopravdanog zastoja u postupku, koji se u datim okolnostima protivi namjeri da se okrivljeni izvede pred ICC; (5) ako je postupak bio pokrenut ili se pokreće, ili je država donijela odgovarajuću odluku s ciljem da zaštiti lice od krivice za krivično djelo iz nadležnosti ICC; (6) ako je potrebno da ICC ispituje razloge zbog kojih dotična država nije sposobna da uhvati okrivljenog, pribavi potrebne dokaze, iskaze svjedoka ili da preduzme druge procesne radnje, a posebno da li su ovi razlozi zasnovani na potpunoj i suštinski objektivnoj nemogućnosti pravosudnog sistema dotične države da vodi krivični postupak; (7) ako postupak nije voden ili se ne vodi nezavisno i nepristrasno, ili se vodi na način koji je u datim okolnostima protivan namjeri da se okrivljeni izvede pred ICC.⁷

Zakon o primjeni Rimskog statuta daje prednost ICC u vodenju krivičnog postupka. Ako se u BiH vodi krivično gonjenje, a krivični postupak je pokrenut i pred ICC, obustaviće se gonjenje u BiH i predmet ustupiti ICC.

Zakon o primjeni Rimskog statuta predviđa obavezu svih državnih organa, pravnih i fizičkih lica da prijave Tužilaštvu BiH saznanja o učinjenom krivičnom djelu iz nadležnosti ICC. Obaveza se odnosi na djelo zbog kojeg se ne vodi postupak u BiH, pred ICC ili sudom neke druge države.

Tužilaštvo BiH pokreće krivično gonjenje kada postoje uslovi za to predviđeni Zakonom o krivičnom postupku BiH. Posredstvom Ministarstva pravde BiH obavještava se o tome ICC. Ako se iz određenih razloga krivični postupak ne može pokrenuti u BiH, Tužilaštva BiH o tome obavještava Ministarstvo pravde BiH koje tužioca ICC obavještava o izvršenju jednog ili više krivičnih djela iz nadležnosti ICC, zahtijevajući od tužioca da ispita slučaj - da bi se utvrdilo da li jedno ili više lica treba da bude okrivljeno za ta krivična djela. Kad god je to moguće, prijava treba da sadrži sve relevantne okolnosti i mora biti potkrijepljena odgovarajućim dokumentima koji su Ministarstvu

⁶ Rimski statut, član 20.

⁷ Rimski statut, član 17.

pravde BiH dostupni.¹⁰

Kada postoje razlozi za pokretanje krivičnog postupka u BiH za krivična djela iz nadležnosti ICC i o tome tužilac ICC obavijesti Ministarstvo pravde BiH - ovo ministarstvo je dužno da bez odlaganja obavijesti Tužilaštvo BiH. Tužilaštvo BiH, u saradnji s drugim nadležnim organima, preduzima potrebne mjere koje će otkriti krivično djelo i njegovog učinioca - kako bi se pokrenuo krivični postupak. O rezultatima postupka Tužilaštvo BiH obavještava Ministarstvo pravde BiH, a to ministarstvo je dužno da u roku mjesec dana od dana prijema obavještenja informiše tužioca ICC o tome da li je u BiH pokrenut krivični postupak. Ako je obavještenje tužioca ICC označeno kao povjerljivo, njegov sadržaj smatraće se službenom tajnom za sve državne organe i lica kojima je poznat njegov sadržaj. Zakon o primjeni Rimskog statuta predviđa i mogućnost da BiH zatraži od ICC da joj prepusti krivično gonjenje - ako je u BiH pokrenut krivični postupak.

Ako ICC ne prihvati zahtjev BiH, ministar pravde BiH ima mogućnost da izjavi žalbu u skladu s Rimskim statutom i Pravilnikom o postupku i dokazima. Ako žalba bude odbijena, krivični postupak pokrenut u BiH obustavlja se i traje do pravnosnažnog okončanja krivičnog postupka pred ICC. Nakon toga, Tužilaštvo BiH donosi rješenje o obustavi krivičnog postupka za krivično djelo o kojem je odlučio ICC.

Ako ICC, u skladu s Rimskim statutom i Pravilnikom o postupku i dokazima, prepusti BiH krivično gonjenje, Tužilaštvo BiH preduzima potrebne radnje u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku BiH i o tome je dužno preko Ministarstva pravde BiH obavijestiti ICC. O ovom pitanju se od ICC može zatražiti ustupanje prikupljenih dokaza.

4.3. Pravne posljedice postupka pred ICC (čl. 13-15)

Ako je ICC pravnosnažno odlučio o krivici protiv nekog lica, za to isto krivično djelo ne može se pokrenuti krivični postupak u BiH (pravilo *ne bis in idem*). Isto važi i za prethodnu presudu Suda BiH koja se odnosi na isto djelo: ako je Sud BiH donio pravnosnažnu presudu kojom se obustavlja krivični postupak, odnosno koja oslobađa ili osuđuje lice zbog krivičnog djela iz nadležnosti ICC - ne može se pokrenuti ili voditi krivični postupak za isto krivično djelo pred ICC. Izuzetak će biti ako je postupak pred Sudom BiH vođen radi izbjegavanja krivice ili zbog toga što suđenje nije vođeno na način koji bi obezbijedio nesavisnost u odlučivanju i nepristrasnost u skladu sa načelima vođenja postupka ili je postupak vođen na način koji je u datim uslovima bio nedosljedan u sprovođenju namjere da se okrivljeni izvede pred lice pravde (u skladu s članom 20 stav 3 Rimskog statuta).

Ako ICC vodi krivični postupak koji je pokrenuo prije BiH, postupak za isto krivično djelo ne može se pokrenuti u BiH. Dakle, nema istovremenog krivičnog postupka pred ICC i BiH. Ako ICC pokrene ili vodi krivični postupak

¹⁰ Rimski statut, član 14.

protiv istog lica i djela koji se vodi u BiH, postupak se u BiH prekida. Prekid teče od dana predaje osumnjičenog ICC, odnosno njegovim pojavljivanjem pred tim sudom na drugi način. Pravnosnažna presuda Suda BiH neće se izvršiti, a ako je u toku prekida se danom kada osuđeni bude predat ICC. Za vrijeme prekida krivičnog postupka ili izvršenja kazne u BiH - ne teče zastara kao ni rokovi za preduzimanje pojedinih procesnih radnji.

Obustavljeni krivični postupak u BiH može se nastaviti ako ICC nije odlučio o krivici optuženog za jedno ili više krivičnih djela za koja se u BiH vodio krivični postupak. U tom slučaju može se i izvršiti pravnosnažna presuda Suda BiH ili nastaviti izvršenje kazne koje je prekinuto, kao i započeti krivični postupak u slučaju kada do njegovog pokretanja nije došlo zbog toga što je postupak vođen pred ICC. Kada su presudom ICC obuhvaćena samo neka krivična djela za koja postoji pravnosnažna presuda Suda BiH, Sud BiH će izmijeniti presudu u pogledu kazne, primjenjujući na odgovarajući način odredbe Zakona o krivičnom postupku BiH koje se odnose na izmjenu presude prema pravilima za ponavljanje postupka.

4.4. *Saradnja sa ICC (čl. 16-21)*

Zakon o primjeni Rimskog statuta obavezuje sve državne organe da, radi pružanja pravne pomoći, saraduju u potpunosti i u dobroj vjeri s ICC.¹¹

Rimski statut u članu 93 detaljno pojašnjava oblike pravne saradnje s ICC. Sadržaj zahtjeva ICC je službena tajna i može da bude objavljen, u potpunosti ili djelimično, jedino kada je to potrebno radi izvršenja zahtjeva ili iz drugih naročito važnih okolnosti i uz prethodnu dozvolu ICC. Nadležni državni organi mogu da preduzmu radnje u pružanju pravne pomoći koje ICC nije posebno zahtijevao, ako je provođenje tih radnji neposredno povezano s ciljem pružanja pravne pomoći ili kada je to neophodno radi otkrivanja učinioca krivičnog djela prikupljanja dokaza potrebnih za postupak pred ICC i ako bi u suprotnom pribavljanje tih dokaza bilo onemogućeno ili značajno otežano. Organ koji preduzima radnju pravne pomoći će na zahtjev ICC dozvoliti njegovim predstavnicima da prisustvuju izvršenju radnje međunarodne pravne pomoći. Oni mogu da postavljaju pitanja i stavljaju prijedloge, a na njihov pisani i obrazloženi zahtjev može im se omogućiti video i audio snimanje radnje, ako to ne ometa izvršenje radnje ili ako nije u suprotnosti s opravdanim interesima lica koja radnji prisustvuju, odnosno ciljevima krivičnog postupka. Predstavnicima ICC se na njihov zahtjev dostavlja kopija zapisnika, odnosno video i audio snimke radnje pravne pomoći.

Član 18 Zakona o primjeni Rimskog statuta sadrži propise o radnjama predstavnika ICC na teritoriji BiH. Predstavnicima tog suda se izuzetno, na zahtjev ICC, može dozvoliti da provedu pojedine radnje na teritoriji BiH, čijem provođenju obavezno prisustvuje lice onog organa koji bi u BiH bio nadležan za provođenje te radnje. Predstavnici ICC ne mogu prilikom obav-

¹¹ Rimski statut, član 93.

ljanja radnji koristiti prinudne mjere, lišavati slobode građani i ograničavati ustavna prava građana, niti prava koja se odnose na svjedoke, vještake, osumnjičene i optužene iz Zakona o krivičnom postupku BiH. Na prijedlog državnog organa koji je nadležan za postupanje, Ministarstvo pravde BiH može da odgodi izvršavanje zahtjeva za pružanje pravne pomoći ICC kada je to u interesu krivičnog postupka koji se vodi u BiH ili prigovora dopuštenosti pokretanja ili vođenja postupka pred ICC.

Uz to, članom 94 Rimskog statuta je propisano da ukoliko bi trenutno postupanje po zahtjevu ometalo istragu ili krivični postupak koji je u toku, a koji se vode po predmetu različitom od ovog na koji se zahtjev odnosi, država može da odloži postupanje po zahtjevu na onoliko vremena koliko se dogovori s ICC. U svakom slučaju, odlaganje neće biti duže nego što je neophodno da se sprovede potrebna istraga ili krivični postupak u toj državi. Prije nego što donese odluku o odlaganju, država od koje se zahtijeva pravna pomoć ispitaće da li pomoć može da bude obezbijeđena odmah pod datim uslovima.

Ako postoje razlozi (stvarni ili pravni) koji sprečavaju ili otežavaju izvršavanje zahtjeva po osnovu pružanja pravne pomoći ICC, nadležni organi BiH će o tome hitno obavijestiti Ministarstvo pravde BiH koje se konsultuje s ICC o načinu njihovog otklanjanja. Takvi problemi mogu da uključe, između ostalog, i nepostojanje dovoljne količine informacija da bi se postupilo po zahtjevu, u slučaju zahtjeva za izručenje; činjenica da i pored svih napora traženo lice ne može da se pronađe ili da je sprovedena istraga utvrdila da lice čije se izručenje traži od određene države očigledno nije lice na koje glasi nalog za hapšenje ili da bi postupanje po zahtjevu u njegovoj aktuelnoj formi zahtijevalo od države da prekrši prethodno zaključeni obavezujući sporazum sa drugom državom.

Ako ICC prepusti BiH krivično gonjenje, Zakon o primjeni Rimskog statuta (član 91) propisuje obavezu Tužilaštva BiH da preduzme krivično gonjenje. Tužilaštvo BiH za osnov uzima činjenice na kojima se zasnivala optužba pred ICC. Postupak Tužilaštva sprovodi se u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku BiH. Zakon utvrđuje da se dokazi ICC mogu koristiti u krivičnom postupku u BiH, i to samo ako su pribavljeni, odnosno izvedeni u skladu sa Rimskim statutom i Pravilnikom o postupku i dokazima. Činjenice koje se dokazuju dokazima ICC cijene se prema Zakonu o krivičnom postupku BiH. Predstavnici ICC mogu da prisustvuju postupku u svim stadijumima i može da im se da svako obavještenje o toku postupka.

4.5. Lišavanje slobode, pritvor i predaja (čl. 22-34)

Zakon propisuje (član 22) da lišavanje slobode lica i njegova predaja ICC može da se obavi samo na zahtjev ICC. Proces predaje provodi se prema odredbama Rimskog statuta, Zakona o primjeni Rimskog statuta i Zakona o krivičnom postupku BiH. Zahtjev se dostavlja Tužilaštvu BiH - posredstvom Ministarstva pravde BiH. Ono je dužno da u roku od osam dana utvrdi da

li zahtjev sadrži potrebne podatke i dokumentaciju. Zahtjev, podaci i dokumentacija ICC moraju da budu u pisanoj formi. ICC zahtjev prosljeđuje diplomatskim putem - posredstvom Ministarstva pravde BiH.

Ako se radi o nalogu za hapšenje lica, mora da postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivično djelo iz nadležnosti ICC. Pritvor je nužan iz sljedećih razloga: da bi se obezbijedilo njegovo prisustvo u krivičnom postupku; da bi se spriječilo da to lice ometa sprovođenje istrage ili dalji krivični postupak ili kada naročite okolnosti opravdaju bojazan da će to lice dovršiti pokušano krivično djelo ili da će izvršiti drugo srodno krivično djelo iz nadležnosti ICC.

Na osnovu člana 58 Rimskog statuta, zahtjev ICC za lišavanje slobode mora posebno da sadrži podatke koji se odnose na utvrđivanje identiteta tog lica. Zahtjev za hapšenje ostaje na snazi dok ICC ne naredi drukčije.¹² Zahtjev ICC treba da bude potkrijepljen: ličnim podacima o licu čije se izručenje traži a koji pružaju dovoljno informacija da bi se ovo lice moglo identifikovati i pronaći, kao i informaciju o mjestu gdje se to lice vjerovatno nalazi, s kopijom naloga za hapšenje.¹³ BiH ima pravo da zatraži dopunu potrebnih i nužnih podataka koje smatra neophodnim da bi mogla da postupi po zahtjevu, s tim da taj zahtjev ne smije da bude „ozbiljniji“ od zahtjeva za izručenje koji proizilaze iz međunarodnih sporazuma ili ugovora.

Zahtjev za dopunu se šalje (posredstvom Ministarstva pravde BiH) ICC. Ukoliko je riječ o zahtjevu za hapšenje i izručenje lica koje je već osuđeno, zahtjev ICC treba da sadrži: kopiju naloga za hapšenje, kopiju osuđujuće presude, podatak koji potvrđuje da je lice na koje se zahtjev odnosi upravo ono na koje se odnosi osuđujuća presuda i ukoliko je licu čije se izručenje traži izrečena i određena kazna - traži se i kopija odluke o kazni. Ukoliko je licu na koje se odnosi zahtjev za izručenje izrečena zatvorska kazna, potrebno je priložiti i potvrdu o tome koji dio kazne je već izdržan, odnosno koliki dio kazne je preostao za izdržavanje.

Zakon o primjeni Rimskog statuta uređuje da lice čiju predaju zahtijeva ICC, mora da ima branioca od prvog saslušanja i tokom trajanja postupka predaje. Ako lice čija se predaja zahtijeva ne osigura branioca ili ako izjavi da neće uzeti branioca, branilac će biti postavljen po službenoj dužnosti u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku BiH (član 23).

Predstavnik ICC ima pravo da prisustvuje svim radnjama u postupku predaje, ali nema svojstvo stranke u postupku. Zakonom o primjeni Rimskog statuta se nalaže da Ministarstvo pravde BiH hitno dostavlja Tužilaštvu BiH zahtjev ICC da se lice liši slobode. Tužilaštvo BiH je dužno da postupa po zahtjevu ICC i u saradnji s drugim organima gonjenja preduzme sve radnje u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku BiH - kako bi se lice lišilo slobode. Lice koje je lišeno slobode ima sva prava u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku BiH. Ako se lice krije ili se nalazi u bjekstvu, preduzeće se potrebne

¹² Rimski statut, član 58.

¹³ Rimski statut, član 91.

mjere u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku BiH i donijeti naredba o raspisivanju potjernice da se pronađe, liši slobode i sprovede Tužilaštvu BiH.

Zakon obavezuje tužioca da lice lišeno slobode pouči o njegovim pravima u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku BiH. Tužilac je dužan da ustanovi da li se radi o licu koje potražuje ICC. Dužan je, takođe, da ga upozna sa zahtjevom i optužbama koje mu se stavljaju na teret i o tome ga ispitati. Kada ustanovi da se radi o traženom licu, tužilac će dostaviti Sudu BiH prijedlog za određivanje pritvora i prema tom licu se primjenjuju odgovarajuće odredbe Zakona o krivičnom postupku BiH koje se odnose na određivanje i trajanje pritvora.

Prilikom saslušanja tužilac posebno mora da utvrdi da li lice pristaje da se dobrovoljno preda ICC. Ako lice potvrdi da se dobrovoljno predaje ICC i istovremeno se odrekne prava na žalbu u postupku predaje, tužilac će zahtijevati da se odredi pritvor samo ako za to postoji neki od razloga utvrđenih Zakonom o krivičnom postupku BiH. U suprotnom, lice se pušta na slobodu, uz određivanje garancije, zabrane napuštanja boravišta, odnosno drugih ograničenja lične slobode propisanih Zakonom o krivičnom postupku BiH. O pristanku lica tužilac odmah obavještava Ministarstvo pravde BiH i Ministarstvo bezbjednosti BiH - radi sprovođenja predaje ICC.

Ako lice u toku istrage ne potvrdi da se dobrovoljno predalo ICC, tužilac dostavlja Sudu BiH zahtjev ICC, uz obrazložen prijedlog kojim traži da Sud BiH donese odluku o predaji lica ICC. Odluku donosi vijeće Suda BiH sastavljeno od trojice sudija. U postupku odlučivanja o zahtjevu ICC za predaju lica vijeće će upoznati lice sa zahtjevom i optužbama koje mu se stavljaju na teret i o tome ga ispitati, kao i o drugim okolnostima važnim za odlučivanje o zahtjevu ICC. Vijeće Suda BiH donosi rješenje kojim udovoljava zahtjevu za predaju lica ICC ako utvrdi da se zahtjev odnosi na lice protiv kojeg se vodi postupak za predaju i da se radi o krivičnom djelu za koje je ICC nadležan prema Rimskom statutu. Ako prema Rimskom statutu postoje prepreke za predaju, vijeće će rješenjem odbiti zahtjev ICC. Ako je zahtjev za predaju odbijen, postupak predaje može se obnoviti primjenom odredbi o ponavljanju postupka propisanih Zakonom o krivičnom postupku BiH ili na osnovu novog zahtjeva ICC.

Nakon donošenja rješenja o predaji, pritvor može da traje do predaje lica, ali ne duže od roka predviđenog u odgovarajućim odredbama Zakona o krivičnom postupku BiH za trajanje pritvora. Na rješenje kojim se udovoljava zahtjevu ICC za predaju lica, tužilac, lice čija se predaja traži i njegov branilac imaju pravo žalbe - u roku od osam dana od dana prijema rješenja. Žalba zadržava izvršenje rješenja, a o njoj odlučuje Apelaciono odjeljenje Suda BiH. Na postupak odlučivanja o žalbi, na odgovarajući način, primjenjuju se odredbe Zakona o krivičnom postupku BiH koje se odnose na odlučivanje o žalbi na presudu.

Pravnosnažno rješenje kojim se dopušta predaja lica ICC je konačno. Protiv ovog rješenja može se podnijeti apelacija Ustavnom sudu BiH. Ministar pravde BiH može privremeno odgoditi predaju lica zbog njegove bolesti

ili drugog naročito opravdanog razloga. Pravnosnažno i izvršno rješenje kojim je odlučeno o zahtjevu ICC za predaju lica dostavlja se ICC (posredstvom Ministarstva pravde BiH). Predaju lica ICC, na osnovu izjave o dobrovoljnoj predaji ili na osnovu pravnosnažnog i konačnog rješenja o predaji, obavlja Ministarstvo bezbjednosti BiH.

4.6. Izvršavanje presude i drugih odluka ICC (čl. 35 i 36)

BiH će izvršiti presudu i drugu odluku ICC primjenjujući Rimski statut i druge propise ICC, te odgovarajuće odredbe domaćeg prava. BiH će obavijestiti, bez odlaganja, ICC o stvarnim ili pravnim razlozima koji onemogućavaju ili ograničavaju izvršenje presude ili druge odluke, te se posavjetovati sa ICC o načinu daljnjeg postupanja. Uz to, BiH će prihvatiti na izdržavanje kazne osuđenog od strane ICC, u skladu sa sporazumom koji se zaključuje za svaki slučaj posebno.

4.7. Učešće u radu Skupštine država stranaka i drugih organa (čl. 37-39)

Predsjedništvo BiH, na prijedlog Savjeta ministara, imenuje predstavnika BiH za rad u Skupštini država stranaka. U radu Skupštine, uz predstavnika BiH, mogu da učestvuju jedan ili više zamjenika predstavnika, te stručnjaci za međunarodno krivično pravo. Predsjedništvo BiH, na prijedlog Savjeta ministara, u skladu s Rimskim statutom i drugim aktima ICC, obezbjeđuje odgovarajuće učešće predstavnika BiH u radu drugih organa ICC.

Visoki sudski i tužilački savjet BiH, u skladu sa Zakonom o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu BiH¹⁴ i Rimskim statutom, sprovodi postupak izbora sudija koji će biti predloženi za imenovanje u ICC. U slučaju kada je Rimskim statutom ili drugim aktom ICC predviđen poseban postupak za izbor ili imenovanje predstavnika u druge organe, Savjet ministara provešće postupak primjenjujući odgovarajuće odredbe domaćeg prava. Finansijska sredstva kojim BiH doprinosi radu ICC obezbjeđuju se u budžetu institucija BiH međunarodnih obaveza BiH, u skladu sa kriterijumima OUN.

4.8. Prelazne i završne odredbe (čl. 40 i 41)

Odredbe Zakona o primjeni Rimskog statuta koje se odnose na ICC i saradnju s njim, kao i na lišavanje slobode i predaju lica, primjenjuju se samo na krivična djela genocida, zločine protiv čovječnosti, ratne zločine i agresiju, učinjene nakon stupanja na snagu Rimskog statuta (6. mart 2002. godine). Zakon o primjeni Rimskog statuta je stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH“ (4. novembra 2009. godine).

¹⁴ „Službeni glasnik BiH“ br. 15/02, 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08.

5. Zaključak

Zagovornici ideje univerzalnog i učinkovitog međunarodnog krivičnog sudovanja upozoravaju da su u postupku donošenja Statuta ICC učinjeni mnogi kompromisi državama koje su tu ideju uzimale s rezervom. Bez obzira na to, osnivanje ICC je velik je korak u razvoju međunarodnog krivičnog prava.

Nakon što je BiH ratifikovala Rimski statut, nastala je obaveza usklađivanja bh. zakonodavstva s tim statutom. Zakon o primjeni Rimskog statuta propisuje da BiH može da zastupa pred ICC lice s kvalifikacijama koje su potrebne za zastupanje pred domaćim sudovima. Ono treba da posjeduje i dodatna stručna znanja i iskustva koja propisuje ministar pravde BiH.

U poslovima saradnje s ICC primjenjuju se Zakon o krivičnom postupku BiH, Krivični zakon BiH i drugi zakoni BiH koji uređuju ovu oblast. Tumačenje i primjena zakona i drugih propisa BiH odvija se u skladu sa pravnim poretkom BiH, koji odgovara ciljevima i smislu Rimskog statuta.

I pored svojih različitosti, dvije su zajedničke osobenosti svih oblika međunarodne krivičnopravne saradnje. Prvo, međunarodna krivičnopravna saradnja, bez obzira na svoj oblik, prvenstveno se realizuje na osnovu međunarodnih ugovora. Drugo, ako međunarodni ugovor ne postoji ili ako međunarodnim ugovorom nije riješeno određeno pitanje, međunarodna krivičnopravna saradnja se ukazuje po odredbama domaćeg - nacionalnog zakonodavstva. Pored toga, načela transfera krivičnog gonjenja identična su načelima na kojima je zasnovana međunarodna krivičnopravna saradnja uopšte. Ona su brojna, s tim da među njima posebnu pažnju imaju: načelo prednosti međunarodnog prava; načelo obostrane kažnjivosti identiteta (istovjetnosti) norme; načelo uzajamnosti ili reciprociteta; načelo specijalite-ta; načelo *locus regit actum* i načelo *ne bis in idem*.

LITERATURA

- Bassuioni, M. C. (1992). *Crimes Against Humanity in International Criminal Law*. Boston, London: Martinus Nijhoff Publishers", Dordrecht.
- Bassuioni, M. C. (1998). *The Statute of the International Criminal Court - A documentary History*. New York: Transnational Publishers, Ardsley.
- Bassuioni, M. C. (2003). *Introduction to International Criminal Law*. New York: Transnational Publishers, Ardsley.
- Bećirević, E. (2003). *Međunarodni krivični sud između ideala i stvarnosti*. Sarajevo: Međunarodni centar za mir, Arka press.
- Bejatović, S. (2015). *Međunarodna krivičnopravna saradnja kao instrument efikasnosti otkrivanja i dokazivanja ratnih zločina i drugih krivičnih djela zaštićenih međunarodnim pravom*. Zbornik „Krivična djela protiv čovječnosti - Normativno i stvarno“. Banja Luka: Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.
- Beulke, W. (2002). *Strafporocesrecht*, 6. neubearbeitete Auflage. Heidelberg: C. F. Muller.

Cassese, A. (2003). *International Criminal Law*. Oxford, New York: Oxford University Press.

Cassese, A. (2005). *Međunarodno krivično pravo*. Beograd: Beogradski centar za ljudska prava.

Derenčinović, D. (2003). Implementacija materijalnopravnih odredaba Statuta Međunarodnog krivičnog suda (Rimski statut) u hrvatskom krivičnog zakonodavstvu. Zagreb: Hrvatski ljetopis za krivično pravo i praksu, vol.10 (2).

Jeschek, H. H. (2004). *The General Principles of International Criminal Law Set Out in Nuremberg, as Mirrored in the ICC Statute*, London: Journal of International Criminal Justice, Oxford University Press, Vol. 2, No. 1.

Jones J, Powles S. (2006). *Međunarodna krivična praksa*. Beograd: Fond za humanitarno pravo.

Josipović, I., Krapac, D., Novoselec, P. (2001). *Stalni Međunarodni kazneni sud*. Zagreb: Narodne novine.

Jovanović, L. (1962). *Krivična odgovornost pojedinaca u međunarodnom pravu*. Sarajevo: Pregled, Sarajevo, broj 1-2.

Kittichaisare, K. (2001). *International Criminal Law*. Oxford, New York: Oxford University Press.

Pavišić, B. (2006). *Kazneno pravo Vijeća Evrope*. Zagreb: Golden Marketing - Tehnička knjiga.

Radulović, D. (1999). *Međunarodno krivično pravo*. Podgorica: Pravni fakultet.

Schabas, William A. (1998). *General Principles of Criminal Law*, 4 EUR. J. CRIME CR. L. CR. J.

Simović, M. (2014). *Međunarodno krivično pravosuđe - nastanak i istorijska evolucija*. Banja Luka: Godišnjak Pravnog fakulteta u Banjoj Luci.

Simović, M. (2015). *Ratni zločini u odlukama Ustavnog suda BiH, sa posebnim osvrtom na zločine protiv čovječnosti*. Banja Luka: Zbornik radova „Krivična djela protiv čovječnosti - normativno i stvarno“. Banja Luka: Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Simović, M., Blagojević, M., Simović, V. (2013). *Međunarodno krivično pravo, drugo izdanje*. Istočno Sarajevo: Pravni fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu.

Strijards, G. (1999). *The Institution of the International Criminal Court*. Leiden Journal of International Law, vol. 12.

Škorić, M., Fabijanić, G. S. (2008). *Suradnja država sa Međunarodnim kaznenim sudom*. Rijeka: Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci.

Škulić, M. (2003). *Obezbjeđenje prisustva okrivljenog pred Međunarodnim krivičnim sudom*. Beograd: Pravni život, broj 9.

Miodrag N. Simović,

Academician, Judge of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, Full Professor of the Faculty of Law of Banja Luka, Corresponding Member of the Academy of Sciences and Art of Bosnia and Herzegovina, Foreign

Member of the Russian Academy of Natural Sciences and Active Member of the European Academy of Sciences and Arts

Vladimir M. Simović,

Prosecutor of the Prosecutor's Office of Bosnia and Herzegovina and Associate Professor at the Faculty of Security and Protection Independent University in Banja Luka and Faculty of Law University „Vitez“ Vitez

COOPERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA WITH THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT

Summary

The text analyzes the meaningful fields of cooperation between Bosnia and Herzegovina and the International Criminal Court: the International Criminal Court in general, the Rome Statute and the application of the Rome Statute in Bosnia and Herzegovina.

The authors of the text examine the content of the Law on the Application of the Rome Statute and cooperation of Bosnia and Herzegovina with the International Criminal Court. They seek an answer to the question whether and to what extent this law functions to achieve a normative balance between the requirements of criminal proceedings before a court established by the Rome Statute and the necessary restrictions in cooperation with that court that arise from the sovereignty rights of BiH.

Conclusions made by the authors during the analysis are presented at the end of the paper. One of the conclusion is that the adoption of the Rome Statute, both nationally and internationally, establishes in principle, morally and legally, the prohibition of certain acts (crimes) and clearly defines culpability for them, as well as the complementary action of national legislations and courts, and the International Criminal Court. Given that the jurisdiction of the International Criminal Court is of a subsidiary nature, and that the national judiciary has the advantage of conducting proceedings for the offenses covered by that court, only if there are any reasons explicitly provided for by the Rome Statute - the proceedings are conducted before the International Criminal Court.

Keywords: International Criminal Court, Rome Statute, Bosnia and Herzegovina, Assembly of Member States, UN Security Council.